

КОМУНІКАТИВНІСТЬ – НЕОБХІДНИЙ КРИТЕРІЙ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Ст. викладач Гальчак Н.П.

У повсякденному житті сучасна молодь знаходиться під впливом різноманітних носіїв інформації (преса, телебачення, радіо, комп'ютерні технології, мережа Інтернет та ін.), причому вплив цей є дуже неоднорідним і не завжди має позитивну спрямованість. Як результат – відсутність культури поведінки та культури спілкування; невміння студентів грамотно, переконливо, чітко і зрозуміло формулювати свої думки; аморальність та байдужість до оточуючого світу. А відтак значно зростає роль викладача як носія фахових знань і певних ціннісних орієнтирів, що вимагає високої особистісної й професійної зрілості педагога, його мовленнєвої культури, комунікативних умінь та поведінки.

Оскільки в основу педагогічної діяльності покладений процес спілкування, то одним із необхідних критеріїв майстерності викладача є його комунікативність, яка визначається як – “психологічна готовність та професійна здатність педагога, що характеризується потребою у спілкуванні, готовністю легко вступати в контакт, викликати позитивні емоції у співрозмовника й відчувати задоволення від спілкування” [2]. Комунікативні уміння умовно поділяються на два класи: орієнтувальні та операціональні. Перші включають уміння аналізувати ситуацію, прогнозувати результати, вибудовувати план дій. Операціональні уміння – це володіння темпом мови, інтонацією, лексичне багатство та мімічна виразність, образність і правильність мовлення, точне сприйняття усного слова і точне передання думки партнерів своїми словами, навички слухання, пантоміміка, фіксація погляду, організація комунікативного простору, вміння вирізняти з почутого суть справи: коректну постановку питань, стислість і точність формулювань відповідей на питання; логічність побудови і викладу висловлювань тощо.

Аналізуючи мовлення педагога, часто використовують вираз “комунікативна поведінка”. У сучасній науковій літературі під

комунікативною поведінкою розуміють не просто процес говоріння, повідомлення чогось, а таку організацію мовлення й відповідно до нього невербальної поведінки викладача, яка впливає на створення емоційно-психологічної атмосфери педагогічного спілкування, на характер взаємин між викладачем та студентами, на стиль їхньої діяльності [3].

Педагогічна ефективність мовлення викладача багато у чому залежить від рівня володіння мовою, або, іншими словами кажучи, від “культури мови” –відповідність її не тільки сучасним літературним нормам, а й іншим якостям, які свідчать про її комунікативну досконалість. Це чистота, виразність, багатство, доцільність.

Отже, рівень майстерності мовленнєвої діяльності викладача визначається рівнем культури його мовлення і спрямуванням його комунікативної поведінки. Поняття комунікативної культури слід розглядати в контексті людської культури. Наявність комунікативної культури на рівні особистості можна констатувати за умови наявності, усвідомлення і цілеспрямованої реалізації індивідуального, особистісного змісту комунікативної професійної діяльності, тобто комунікативної компетентності (конгломерат знань, мовленнєвих та не мовленнєвих умінь та навичок спілкування, яких людина набуває у хорді природної соціалізації, навчання і виховання) [1]. Комунікативна культура сприяє естетичній формі професійної педагогічної діяльності в цілому та є основою комунікабельності людини.

Як бачимо, комунікативна культура є багатоплановою педагогічною категорією та може розглядатися у декількох аспектах, між якими існує тісний взаємозв'язок: це й культура спілкування, культура мови, й культурне середовище тощо. Вона передбачає сформованість уміння спілкуватись у різних ситуаціях (серйозна бесіда передбачає одні вимоги, легка розмова під час відпочинку в компанії – інші, у гостях, на святі – ще інші), з людьми різного віку і різної манери близькості (учні, їхні батьки та ін.).

Педагог у своїй діяльності прагне реалізувати усі функції спілкування: бути і джерелом інформації, і людиною, що пізнає іншу людину або групу людей, і організатором колективної діяльності та

взаємин у студентському колективі. В процесі реалізації комунікативної функції педагог допомагає студенту не тільки організувати спілкування як простий обмін інформацією, але й прикладає зусилля для того, щоб привести його до духовної та емоційної взаємодії, що сприятиме формуванню самосвідомості, гармонії відносин із самим собою, з оточуючими людьми, із соціумом та успішній реалізації особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1.Залібовська-Ільніцька З. В. категорійний аналіз базових понять дослідження проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи // Вісник Житомирського педагогічного університету. – 2004. – Випуск 14. – С.46.

2.Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении. – М., 1987. – С.47.

3.Педагогічна майстерність: Підручник / І. Я. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. Я. Зязюна – К.: Вища шк., 1997. – С. 69.

КОНФЛІКТ. ТРИ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТУ

Ст. викладач Дакалюк О.О.

У процесі соціалізації людина вступає у складну систему відносин, розвиток яких неминуче супроводжується конфліктами. Вони бувають різними за формою, змістом, своїми наслідками. Конфлікти можуть мати як руйнівну, так і творчу силу. Це залежить від того, наскільки ефективно він буде педагогічно скерований та вирішений.

Слово “конфлікт” (від лат. *conflictus* – боротися разом) викликає у більшості людей відверто негативні почуття і думки. Під ними розуміються зіткнення протилежних інтересів, думок, поглядів, серйозні розбіжності, гострі суперечки у спілкуванні.

Водночас конфлікти – невід’ємна части життя. Варто зрозуміти, що конфлікт – це нормально. Всі ми люди, і відмінності сприймати дуже